

Kuo man patrauklus arkivyskupas Teofilius Matulionis?

Parengė mokytoja metodininkė Nijolė Pankratovaitė

Pamokos planas
7- 8 klasė

Kuo jums patrauklus
šis vyras?

Kuo jums patrauklus
šis vyras?

Paaiškinkite kaip suprantate

***„Per crucem – ad astra“ –
„Per Kryžių į žvaigždes“.***

Teofiliaus Matulionio vyskupiškasis šūkis.

Išvardinkite, kas ir ką darė...?

„Jie darė kažką svarbaus“

Video peržiūra - Kauno kunigų seminarijos studentų darbas
https://www.youtube.com/watch?v=U8wZ_9w7Wb0

Iš kairės į dešinę, kalinių rūbuose	
Sėdi:	Kun. Vytautas Paškevičius
"	J. E. Vyskupas Teofilius Matulionis
"	Kun. Vincentas Ilginas
Stovi:	Kun. Vincentas Deinis
"	Kun. Kazimieras Juršanas
"	Kun. Jonas Ladyga
"	Kun. Augustinas Pronckietis
"	Kun. Mykolas Būgenis
"	Kun. Jonas Paulavičius
"	Kun. Ladislovas Čegis
Kunigų rūbuose	
Sėdi:	Kun. Vincentas Deinis
"	Kun. Vytautas Paškevičius
"	<u>J. E. Vyskupas Teofilius Matulionis</u>
"	Kun. Vincentas Ilginas
"	Kun. Jonas Paulavičius
Stovi:	Kun. Kazimieras Juršanas
"	Kun. Jonas Ladyga
"	Kun. Mykolas Būgenis
"	Kun. Ladislovas Čegis
"	Kun. Augustinas Pronckietis

Pamokos uždavinys

Dirbdami individualiai ir porose,
išanalizavę pamokos medžiagą,
savarankiškai užpildysite lentelę apie
palaimintąjį arkivyskupą Teofilijų Matulionį,
**parašysite 3-5 jums asmeniškai
patraukliausias arkivyskupo savybes.**

Darbas porose – atraskite tinkamus sąvokų aprašymus

1. Kandidatas į šventumą:	a) titulas, leidžiantis visuotinėje Bažnyčioje palaimintąjį garbinti viešu kultu.
2. Dievo tarnas:	b) didelės apimties nuodugnus ir sintetiškas beatifikacijos bylos, Dievo tarno gyvenimo ir kankinystės (arba dorybių praktikavimo) Vatikano komisijoms pristatymas.
3. Garbingasis:	c) Dievo tarnas, kurio šventumui arba kankinystei, išnagrinėtiems Šventųjų skelbimo kongregacijoje, savo dekretu pritaria popiežius.
4. Positio:	
5. Palaimintasis:	d) titulas, leidžiantis dalinėje Bažnyčioje garbingąjį garbinti viešu kultu.
	e) kandidatas, kuriam Vatikanas leido pradėti beatifikacijos bylą.
6. Šventasis:	f) kiekvienas iš mūsų.

Pasitikrinkite

1. **Kandidatas į šventumą:** f - kiekvienas iš mūsų.
2. **Dievo tarnas:** e - kandidatas, kuriam Vatikanas leido pradėti beatifikacijos bylą.
3. **Garbingasis:** c - Dievo tarnas, kurio šventumui arba kankinystei, išnagrinėtiems Šventųjų skelbimo kongregacijoje, savo dekretu pritaria popiežius.
4. **Positio:** b - didelės apimties nuodugnus ir sintetiškas beatifikacijos bylos, Dievo tarno gyvenimo ir kankinystės (arba dorybių praktikavimo) Vatikano komisijoms pristatymas.
5. **Palaimintasis:** d - titulas, leidžiantis dalinėje Bažnyčioje garbingą garbinti viešu kultu.
6. **Šventasis:** a - titulas, leidžiantis visuotinėje Bažnyčioje palaimintą garbinti viešu kultu.

Darbas porose

- Klausydami arkivyskupo Teofiliaus Matulionio biografijos dirbdami porose užpildykite lentelę.

Teofilio Matulionio biografija

Vardas pavardė	
Gimimo data, vieta	
Palaidojimo data	
Tėvas, motina (priešmirtinis motinos palikimas)	
Šeima	
Pirmoji knyga	
Mokslai	
Kunigų seminarija, šventimai	
Kunigystė	
Suėmimai, įkalinimas	
Patrauklios savybės	

Kas jis -Teofilius Matulionios?

- **Gimė** 1873 m. birželio 22 d. Kudoriškyje, Alantos valsčiuje (Molėtų raj.)
- *Teofilius* - yra vedinys iš graikų kalbos žodžių reiškiančių „**Dievas ir meilė – Dievo mylimas**“.

- **Mirė** 1962 m. rugpjūčio 20 d. Šeduvoje
- **Palaidotas** Kaišiadoryse, katedros kriptoje

Apibūdinkite Teofiliaus šeimą?

- Arkivyskupo tėvai - Jurgis ir Ona Matulioniai, gyvendami Kudoriškyje, susilaukė **3 sūnų** – Jono, Teofiliaus ir Juozo.
- Motina ketvirto kūdikio jau nesulaukė – **mirė gimdydama**. Teofilui tada buvo **4 metai**, ir jis tik prisimena, kad karste šalia motinos buvo padėtas nedidelis ryšulėlis su jos negyvu kūdikėliu...

Jurgis Matulionis -
tėvas, 1834-1911 m.

Motinos palikimas

- Gimdydama ketvirtąjį vaiką (mergaitę, kuri neišgyveno) Tofiliaus **motina mirė**.
- Prieš mirtį ji pasakė, kad visus vaikus paveda **Švč. Jėzaus Širdies globai**.

Suraskite panašumus

KLEBONAVO

- Latvijoje, Bikavos miestelio **Švč. Jėzaus Širdies** bažnyčioje (kurią išgražino).
- Leningrade už Nevos upės vartų **Švč. Jėzaus Širdies** bažnyčioje, kur dirbo vyskupu.

Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia Peterburge

Ką reiškia augti didelėje šeimoje?

- Likęs našliu **tėvas vedė antrą žmoną.**
- Su ja turėjo **7 vaikus** – Grasildą, Praną, Jurgį, Kazimierą, Antaną, Elzbietą ir Jeronimą.
- Augantis Teofilius, netekęs savo mamos, **dažnai ir ilgesnį laiką praleisdavo pas savo močiutę Žibėčių kaime.**

Kokia Teofiliaus pirmoji knyga?

- **Pirmoji lietuvių kalba parašytoji knygelė, kurią gavo iš Juozo Pakalnio buvo kun. J. Bosko gyvenimas.**
- Galima suprasti, **kokį didelį įspūdį vaiko sieloje paliko jaunuomenės mylėtojas ir auklėtojas kun. J. Bosko!**

Kaip sekėsi mokytis?

- Dar mažam tebesant, Teofilui **kildavo noras mokytis.**
- **Pirmąjį elementarinį mokslą** Teofilus ir gavo iš Juozo Pakalnio (jis vėliau tapo kunigu), kuris jį mokė ir lietuviškai (iki jo buvo mokytas lenkų kalba žmogaus, kuris šios kalbos nemokėjo).
- **1887 m. buvo priimtas į Daugpilio gimnazijos II-ją klasę** ir galėjo užsidėti gimnazisto kepuraitę su ženkluku.

- Baigdamas V klasę, Teofilius gavo **nepatenkinamą pažymį** iš geometrijos ir egzamino neišlaikė. **Todėl turėjo palikti mokyklą** ir vėl ruoštis privačiai.
- **18** metų jaunuolis pasiryžo stoti į kunigų seminariją.
- **1892 m.** rudenį Teofilius buvo primtas į pirmąjį **Petrapilio kunigų seminarijos** kursą (norėjo studijuoti Vilniaus kunigų seminarijoje, bet nemokėjo lotynų kalbos).

Teofilius Matulionis baigęs
Daugpilio gimnazijos 5 kl.

- Baigęs I-jį seminarijos kursą Teofilius pasižymėjo geru elgesiu ir moksle buvo stiprus:
 - katekizmo mokėjimas - 5,
 - visi kiti dalykai - 4
 - filosofija,
 - lotynų kalba,
 - istorija net keturi su pliusu,
 - vokiečių ir prancūzų kalboms - 3.
- I-ojo kurso baigimo dokumente pažymima, kad jis keliamas į II-jį kursą, tačiau jo **paties prašymu iš seminarijos atleidžiamas** dėl nusilpusios sveikatos ir dėl pašaukimo stokos (ėmė abejoti dėl savo pašaukimo).

- Tačiau palikęs seminariją iš gilios pagarbos kunigystei, jis pasaulyje **nerado savo dvasiai ramybės** ir pasiryžo, jau daugiau patyręs ir subrendęs, **grįžti į seminariją** ir siekti kunigystės.
- Bet seminarijos rektorius įtarė, kad T. Matulionis nori seminarijos rūmuose pasislėpti nuo karinės prievolės.
- Tik **po trijų beldimosi metų**, kai rektorius įsitikino kandidatą turint gryniausią intenciją, Teofilius vėl buvo priimtas į Petrapilio kunigų seminariją.

**1900 m. kovo 4 d. buvo
įšventintas jį kunigu.**

Klierikas
1892-1893, 1896-1900 m.

Kuo rūpinosi Teofilius Matulionis būdamas kunigu?

- 1900 m. birželio 26 d.
paskirtas Varaklianų parapijos
vikaru, Latvijoje.
- Išmoko **latvių kalbos**, kad galėtų ja
naudotis ne tik klausykloje, bet ir
sakykloje.
- 1901 m. sausio mėn. pradžioje kun.
Teofilui buvo pavesta kartu eiti ir
Bikavos klebono pareigas.
- Šventovę padidino ir išgrąžino.

- 1909 m. **pirmą kartą susiduria su caro valdžia**, nes pakrikštija silpną vaiką, kurio motina buvo stačiatikė. **Kalėjo 3 mėn.**
- 1910 m. **perkeltas į Sant Peterburgą Nevos.**
- Ten dribo 20 m. – **kūrė dvasinę Bažnyčią** (lankė parapijiečius, ligonius).

Vyborgo bažnyčia Peterburge
XX a. IV dešimt.

Kodėl - suėmimai ?

- I-ąj kartą suimamas 1923 m. *už vaikų tikybos mokymą ir Šv. Mišių aukojimą* savo ir tikinčiųjų namuose ir nuteisimas 3 m. kalėti Maskvos kalėjime.
- 1929 m. vasario 9 d. buvo **išventintas į vyskupus** ir buvo paskirtas į šv. Kotrynynos bažnyčią, visai Leningrado sričiai.
- II-ąj kartą suimamas 1929 m. pabaigoje *už tai, kad „esi kunigas ir togana. Nebent pasidarysi agentu“* ir ištremiamas 10 m. į Solofkų kalėjimą.

- Kalėdamas Solofkuose **dvasininko pareigų neapleido** – slapta, palėpėje, atsiklaupę (nes neužtekdavo vietos, 1-5 val. nakties) aukodavo Šv. Mišias.
- 1933 m. Sovietų Sąjunga su Lietuva **keitėsi kaliniais** ir Teofilius Matulionis su kitais kunigais parvyko nenoromis į Lietuvą.

Kodėl Viešpats geras ir gailestingas?

- „Kai pamana, – rašo arkivyskupas laiške iš Potmos invalidų namų, koks geras ir gailestingas yra Viešpats: savuosius suranda miškuose, tundrose, vidurnaktį. Širdingai dėkui Jam! Gerai sutvarkė apvaizda, kad ir mus brolius kunigus atsiuntė ten, kur tikintieji. Kur avys, ten ir ganytojai!“ Visur kur jis buvo, buvo Kristaus surastas, kad skelbtų Gerąją Naujieną ir stiprintų kitus.“

- Kalėdamas galutinai prarado sveikatą nuo sunkaus ir varginančio darbo, bet niekada nesiskundė ir blogai neatsiliepė apie savo kankintojus.

„Patekau vienam iš griežčiausių tardytojų. Tardoma buvo naktimis ir ilgai. Tardytojas – gan griežtas, bet aš neturėjau ko slėpti nei jam ką naudingo pasakyti. Taip prabėgo daug naktų. Vieną kartą užsiminiau, kad dėl manęs jie turi tiek vargti... Matyt, tas pasakymas buvo toks paprastas ir kartu nuoširdus, kad pataikė į to žmogaus kietą širdį. Kitą naktį jis išsiėmė iš portfelio sumuštinį ir man duodamas pasakė: - Užkąsk! Juk dažnai esi alkanas! Tais laikais, – toliau pasakoja arkivyskupas, ne tik kaliniai, bet ir miesto gyventojai badavo. Tas tardytojo gestas sugraudino mane iki ašarų ir yra vienas jautriausių mano išgyvenimų...

Visi moka jausti, tik reikia paliesti atitinkamą stygą...”

Palaiminimas – kas tai?

- 1934 m. nuvyko į Romą padėkoti popiežiui Pijui XI už suteiktus vyskupo šventimus. Šventasis Tėvas atsiklaupęs paprašė pirmas būti palaimintas **vyskupo kankinio**, o tik po to jis patį palaimino.
- 1936 m. grįžta į Lietuvą ir **paskiriamas rektoriumi Kaune** šv. Mikalojaus (seserų benediktinių) bažnyčiai.

- 1943 m. pradžioje paskiriamas Kaišiadorių vyskupu.
- **III-ąjį kartą suimamas** 1946 m. gruodžio mėnesį. 1 m. įkalinamas Vilniaus KGB kalėjimo rūsiuose.

- Būdamas 74 m. nuteisiamas **7 m.** kalėti **ypatingo griežtumo Vladimiro kalėjime**, Rusijoje. Ilgą laiką kalėjo Potmos invalidų namuose, kur buvo bandoma jį nuodyti.
- Laiške draugams rašė:
„Visai sutinku su Dievo valia. Bus Jo šventa valia pagarbinta.“

- 1956 m. grįžta ir apsigyvena **Birštone**. Šv. Mišių bažnyčioje aukoti negalėjo, tad aukodavo savo kambaryje, kur buvo įrengtas altorius.
- 1957 m. savo kambarėlyje Kūčių vakarą, Šv. Sostui leidus, **koncekravo vyskupu kun. Vincentą Sladkevičių**.

Birštono klebonijoje -
stalas, altorius, lova

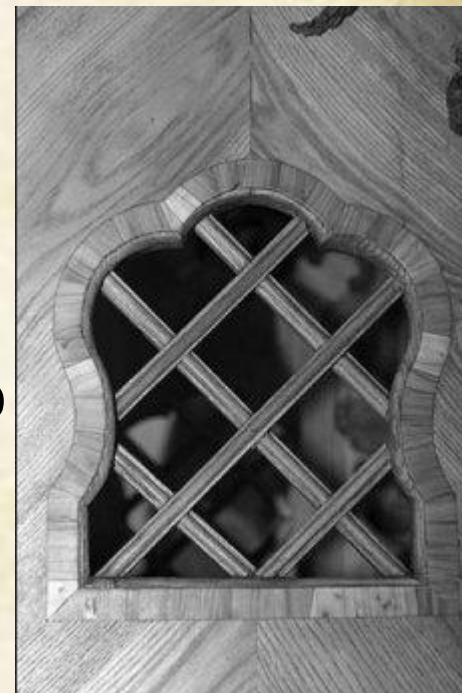
- Tai įsiutina sovietinę valdžią ir arkivyskupas **ištremiamas į Šeduvą**, kur toliau jis buvo sekamas.
- **1962 m. Vatikane** buvo kviečiamas Visuotinis Bažnyčios susirinkimas, į kurį Teofilius Matulionis turėjo **ypatingą kvietimą dalyvauti**. Tai nepatiko valdžiai.
- 1962 m. rugpjūčio 17 d. atėjo daryti paskutinį kartą kratos, prieš tai atvykusi medicinos **seselė suleido „vitaminų“**.
- Po šios injekcijos sveikata pradėjo prastėti ir 1962 m. rugpjūčio 23 d. **arkivyskupas Teofilius Matulionis miršta**.
- **1990 m. pradedama beatifikacijos byla**.

PASITIKRINKIME – Teofilio Matulionio biografija

Vardas pavardė	
Gimimo data, vieta	
Palaidojimo data	
Tėvas, motina (priešmirtinis motinos palikimas)	
Šeima	
Pirmoji knyga	
Mokslai	
Kunigų seminarija, šventimai	
Kunigystė	
Suėmimai, įkalinimas	
Patrauklios savybės	

Įdomūs faktai (1)

- Už Nevos Vartų Švč. Jėzaus Širdies parapijoje **Šv. Mišias aukodavo 3 kalbom** – lietuvių (2500 žm.), lenkų (2600 žm.) ir latvių (1800 žm.).
- Buvo labai **skrupulingas Atgailos sakramentui** – išpažinčiai (jos būdavo ilgos ir išsamios). Labai ilgai išbūdavo klausykloje.
- Labai **rūpinosi netekėjusiomis merginomis**, stengdavosi, kad jos neišklystų iš doros kelio.

Įdomūs faktai (2)

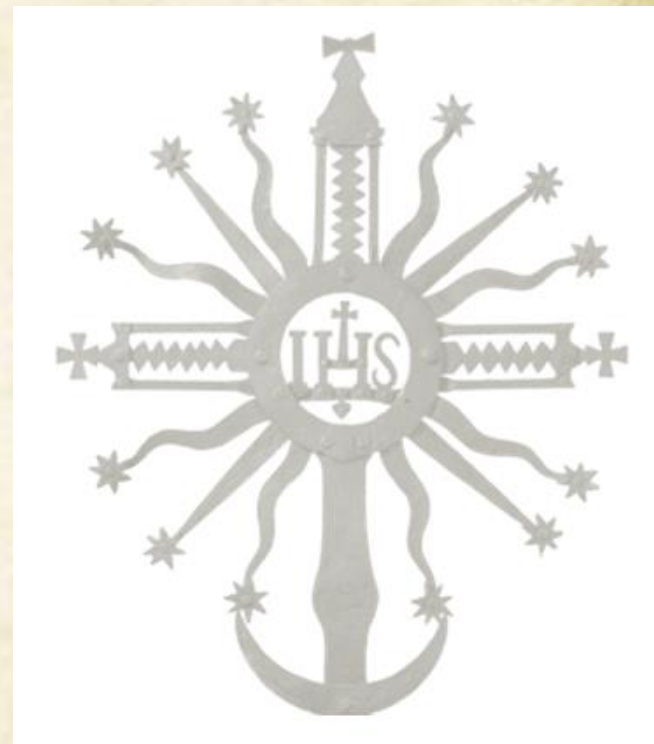
- Visomis išgalėmis stengdavosi **pagelbėti žmonėms** – patarimais, dvasiniais pokalbiais, maistu, pinigais.
- Benediktinių vienuolyne Šv. Mikalojaus bažnyčioje **Kaune, jo dėka, atsirado Amžinoji Švč. Sakramento adoracija.** Bažnyčioje, anot jo, viskas turi būti tvarkinga.

Vyskupiškame herbe pavaizduoti 3 kryžiai:

Trys svarbūs gyvenimo periodai – mokslas, kunigystė, vyskupystė. Bet yra ir kitai jų reikšmė – trys įkalinimai – 2 mažesni ir 1 didesnis – trečiasis (10 m.) įkalinimas.

Iš viso kalėjo 16 m.

Individuali užduotis

1. Perskaite duotą medžiagą parašykite, kokios Teofiliaus Matulionio savybės čia atsiskleidžia.
2. Išklause pristatymų parašykite arkivyskupo Teofiliaus Matulionio 3-5 jums asmeniškai patraukliausias savybes.

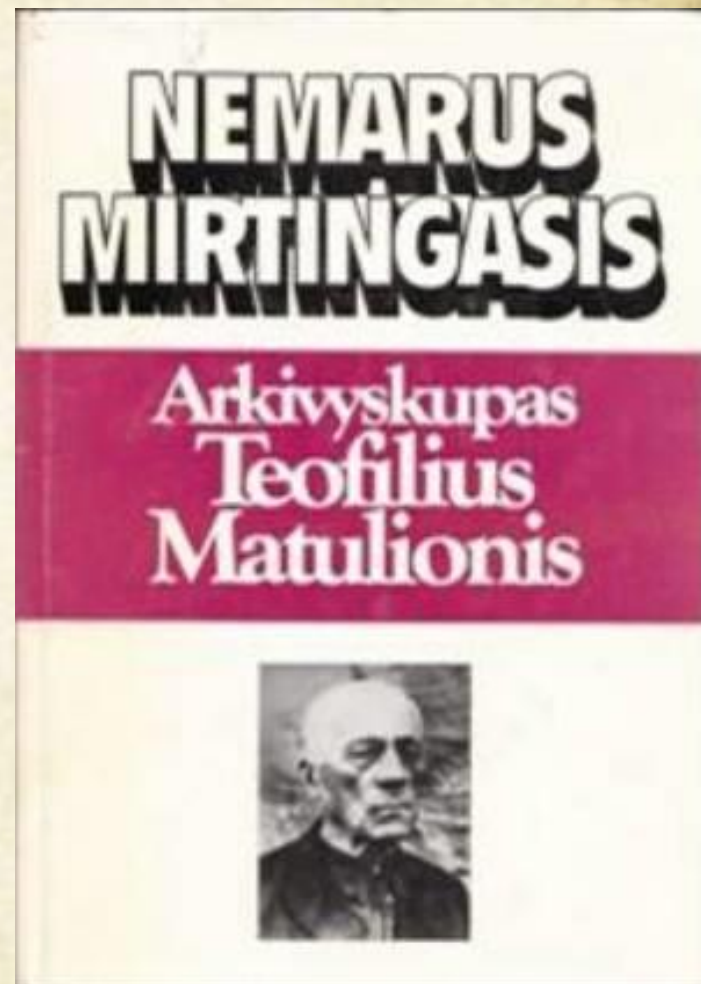
PRISIMINKIME – pamokos uždavinį...

Dirbdami individualiai ir porose,
išanalizavę pamokos medžiagą,
savarankiškai užpildysite lentelę apie
palaimintąjį arkivyskupą Teofilijų Matulionį,
**parašysite 3-5 jums asmeniškai
patraukliausias arkivyskupo savybes.**

Pavyko įgyvendinti?

Apibendrinimas

- Kaip jūs galėtumėte pristatyti Teofiliaus Matulionio asmenybę, draugui, kuris nėra girdėjęs apie šį arkivyskupą?
(Išryškinkite jo asmenines savybes.)

***„Nebijok, pasitikėk
Dievu,
tebūna Dievo valia!
Jei Dievas norės,
mes visur išliksime
gyvi!“***

Šaltiniai

- Arkivyskupas Teofilius Matulionis. Prel. Stanislovas Kiškis. – Vilnius, 2008. Savastis.
- <http://www.matulionis.info/>
- <http://www.bernardinai.lt/>
- <http://www.kaisiadoriumuziejus.lt/>
- <http://www.prodeoetpatria.lt/>
- <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2017-01-10-apie-zmogu-nepasiklydusi-istorijoje-pokalbis-su-t-matulionio-bylos-postulatoriumi/153864>
- <http://www.prodeoetpatria.lt/index.php/lkma/285-p-gaida-arkivyskupas-teofilius-matulionis>
- https://www.youtube.com/watch?v=U8wZ_9w7Wb0